

VEREBES ERNŐ

Mesék a honfiságról

(*Memento mori*)

Egyszer volt... Hiába, a jelzett fogalom elméleti sikra költözött. Az, ami eddig emberi álarcot viselt, immár attól is megfosztatott, miután magasztos jelentése hangosan kop-pant a földön. Megélés helyett maradt hát a homályos képzet: *honfiság* – néhány egy-másba ölelkező hangzó távoli zenéje. Régen volt, amikor hőstörténetünk sámánjai még színes rongyokban, ujjongva táncoltak a nép között, millióknak ígérve otthont, otthon. Az viszont már tegnap történt, hogy a honfiságról szóló mese még többet ért kenyérenél és víznél. A búzatenger és a májusi eső frissességével hatott, a fekete föld, a kristályvizet izzadó szikla állhatatosságával bírt...

Hajdanán, élt errefelé egy lány. Fekete hajú, parázsszemű, délszaki fajta volt. Olyan nő, aki, cseppet sem ártatlan kisugárzásával, ártatlanná szelídíti maga körül ezt a meg-nyalázott világot. Te is kedvelted. Azt mondtad: nézd, még a lehuny szeme alatt is mosolyog! Aztán eljött a pillanat, amikor karomba kaptam, s kiosontam velem a szelíd estébe, mely időközben hajnal lett. Váratlan szédülések vittek neki a tavaszi határnak, ahol neszező remegésünk lassan egybemosódott a világosodó tájjal. S akkor egy olyan országra ébredtem, amely a maga valóságában közelebb állt hozzám, mint a sajátom. Csakhogy ez az ország láthatólag sehol sem volt. Ennek ellenére azt éreztem, benne élek. Vagyis szűkebb pátriám, e szeretni való elmeszülemény valóban akkora térré szű-kült, mint amekkorát a testem kitölt. S akkor rádöbentem, hogy végig ezt a tér-odút cipeltem magamon, amely mintha hús-vér anyagom levegőből öntött mintázata lenne. Egy őspéldány, amit szobrászom elfelejtett lefejtetni rólam, miután belé öntötte önvaló-mat. A lányra pillantottam. Egy másik országból mosolygott rám.

Egykori keresztény bölcselők, akik meggyőződésük helyett hitüket hívták segítségül, hogy a számukra érthető, ám kimondani tilos kifejezésekről elmélkedhessenek, ők érez-hették úgy magukat, ahogyan én most, amikor szembesülni kényszerülök egy olyan fog-a-lommal, mely a maga poshadt légneműségében hivatlanul a fejembe költözött, s ott vár valami ésszerű magyarázatra. Ezért, még ha létezik is rajta kívül egyéb dolog a világon, annak sorsa egyelőre az, hogy észrevétlen maradjon. Mellette ugyanis ellehetetlenülnek a mindennapi dolgok apró megváltásai, s úgy vélem, pontosan ettől a lehetetlen unalom-tól menekülnek velem együtt azok is, akik éjszakánként megidézik, „lehívják” foszló testű, hősi griff-emlékeiket, saját hazáikat a magasból; s még az után is, hogy az álom elpárolgott, ők, megtoldván azt nappali kábulatukkal, mámoros bábokként lázonganak testhezálló, puha házaikban, képlékeny országaikban, lelkes haragváraikban.

Neked látnod kell, hogy a jövő (társadalmi) építményei már csak ilyenek. Úgy ala-kulnak szélében-hosszában, ahogyan jár-ke-l bennük az ember. Olyan magasak, mint amilyen magas valaki, ha felfelé ugorva, kezét az ég felé nyújtja. Hazák a magasban. Vajon kinek, s hol kezdődik az ég? Földig ér-e, kérdeznéd. Hát persze, most is a fűszálak hegyén, a bogarak hátán pihen. De az is lehet, hogy a tavaszi felhőhatártól felfelé húzó-dik, s ki tudja, meddig tart. Ősszel s télen a köd az, ami eljártssa a magasságot. Olyankor Te is leszállsz közénk. Felhőként csodáljuk benned a csalfa homályt, melynek láthatat-lan odvai mélyén, állandósulva, akár a lélegzetvétel, utat találnak a mindig újjászülető hazátlanság sötét vágyai: az egyetlen, végleges Haza reménye. Csakis ilyen vágyakkal mérhetem le egykori országaim súlyát.

Létezett egyszer egy élnéltség, egy élet lehetősége, amikor a folyók, akár a köd, kezdtek part nélkül hömpölyögni. Hiába kérdezősködtem, lehet-e part nélkül hömpö-lyögni, elvitt az ár engem is. Létezh-e ár part nélkül, kérdeztem újra, de már oly mesz-sze jártam, hogy csak a folyam zubogását hallottam. Zuboghat-e a víz elsodort faágak, unalomig görgetett kövek, szilaj kavicsok, makacs homok nélkül, tolult föl bennem a kétely, de már a kérdés gondolatának is idő kellett, hogy elérjen hozzám, oly messzire sodródtam önmagamtól. Elszakadtam attól a parttól, mely arról volt híres, hogy mindig csak *holnap* válik majd lakhatóvá, hogy aztán végül teljesen eltűnjön, elcsendesedjék valahol messze, egy új vízözön egyformaságában, ahová egyetlen kérdés sem érhet el, hisz minden kétely ott ér véget, ahol a táj síkfogalommá idomul, a köd, akadályait eltűn-

Kovács Melinda alkotása

tetve, tökéletes térnek álcázza magát, s a tetszhalott mérhetetlenség uralkodik mindenben. Oly messzire sodródtam, hogy toleráns barátaim szerint, a másik oldalon, már közelíteni látszottam. S képzeled, mindez egyetlen éjszaka alatt történt, akkor, amikor bátorításodra karomba kaptam azt az alva mosolygó lányt, s kiosontam vele a szelíd estébe, mely időközben hajnal lett. A határ még vízözön előtti álmát aludta. A szántók sötétzöld huzattal bevetett ágyak voltak, s tudtam, hogy e pazar szállást Te bocsátottad rendelkezésünkre, s hogy reggel, mint valami komornyik, csendben széttársz majd egy hatalmas függönyt, míg mi szerelmesen hunyorgunk, szemünkben az első fénnel.

Élt egyszer régen, s onnantól örökké, egy büszke, érinthetetlen lakáj. Egyszerű Hazavezető szellem volt, aki merev tartással, tekintélyt parancsolón tornyosult a karcos mulandóság fölé. Akár egy jegénye, melyet sok emberöltőnyi küszködés vihara edzett. Tudtuk, ki Ó, hisz láttuk, min munkálkodik, amikor a világot felkapja az első derengés, majd tágulni kezd a látóhatár, s előkészít egy újabb felvonást, főszerepben a nappal. Íme, ujjongtunk, egy eljövendő ország hajnala ez itt! Kimenthet bennünket a sötétből, s talán arra sem kell már sokáig várunk, hogy az istenadta nép megválassza régen várt királyát, aki végigmasirozik majd égi birodalmán, mely oly hatalmas, mint amennyire beláthatatlan; s valóban, már ott is lépkedett fáradhatatlanul, fején a fénykoronával, nyomában a zölden zendülő vidékkel. Alatta mit sem sejtő emberek nemzedékei váltakoztak, hogy leróhassák neki tiszteletüket és hálájukat. De egy valamit még a Királynak is tudnia kellett: az emberek igazából sosem értették, s még ma sem értik, hogy kinek, s miért is hálásak tulajdonképpen. Hogy mi végre ez az oszthatatlan tűz a szívekben, amikor egy egyszerű honfikebel amúgy is, a Király nélkül is megdobbán a hazáért. Valamelyikért. Idő, s helyszín, itt csak járulékos mutatók. *Mindegy, mely nemzet fia vagy, csak Fiú légy!* Vagy netán e kiszólás hamisan cseng? Túlontúl férfipárti? Titkon harcba hívó? Vajon, az Ó fia, a Megváltó mit szólna hozzá? Talán ezt mondaná: „Lássátok, milyen nagy szeretetet adott nekünk az atya, hogy Isten fiainak neveztetünk.” (I. Ján. 3,1). Lám, így is születet egy mondat a honfiségről.

Menj, haladj hát tovább, örömről, bánatunk követi lépteid. Ahogy biztos lehetsz abban is, hogy fejedben a napkorona egy pillanatra sem tűnik el szeme elől erre érdemes alattvalóidnak. Azoknak, akik újraformálható hazáik zászlaja alatt, hitük szerint a Te országot védik.

(Zenta, 2008. március)